

DELAVSKA GODBA IZ HRASTNIKA NA PALIČU

Uspeh - bodri in nalaga nove obveze

V času od 4. do 7. julija je bila hrastniška godba na pihala, ki deluje pod okriljem domače Svobode I, pod vodstvom kapelnika Viktorja Malovrha gost na II. festivalu amaterskih orkestror Srbije. Pristrcen sprejem, še večji aplavz in priznanje za izvajanje godb na Paliču pri Subotici je priznanje hrastniškim amaterjem, ki imajo v svojih vrstah izključno godbenike, ki so v službi in se samo v svojem prostem času ukvarjajo z glasbo. Zadnji mesec pred odhodom na Palič je imela hrastniška godba vaje vsak dan, na pomoč je pa prihajal iz Ljubljane kapelnik godbe JLA, Jože Brun, ki je sedaj v pokoji, in je pomagal ter izpopolnjeval skupno s kapelnikom Viktorjem Malovrhom hrastniške godbenike. Ti so na Paliču nastopili na večeri simfoničnih orkestror, medtem ko so ostale godbe na pihala nastopile že popoldne.

Godba na pihala iz Hrastnika je na tem večeru predvajala simfonično skladbo Blaža Arniča »Kladivarji novega sveta«. Gotovočeno »Simfoniško kolo« in Gomeša »Il Guaryany«. Igrala je v prijetnem okolju letnega gledališča z odlično akustiko. Okrog gledališča je prekrasen park.

Hrastniška godba je doživela za svoje izvajanje aplavz in priznanje ter je prejela čestitke. Dobila je v dar diplomu od Zveze muzičkih društev Srbije ter prelepo plaketo od mestnega ljudskega odbora Subotice. Hrastničani so Zvezi poklonili v spomin na rudarski Hrastnik jamsko svetilko.

Na dan 7. julija, ko so v Subotici in po vsej Srbiji praznovali Dan vstaje srbskega naroda 7. julija, je hrastniška godba na pihala sodelovala v veličastni paradi, toplo po-

zdravljena od domačinov - Subotičanov in njihovih gostov.

Mihajlo Vukdragović, rektor Akademije za glasbo v Beogradu ter predsednik festivalskega odbora, je izjavil v »Borbi« z dne 12. julija, da je godba na pihala iz Hrastnika pokazala visoko kvaliteto v simfoniškem muziciranju. Poslušalci, med katerimi so bili tudi glasbeni strokovnjaki, niso mogli verjeti, da je to amaterska godba. Prepričani so bili, da je med

godbeniki najmanj polovica profesionalcev, kot je to po večini običaj pri njih. Čisti amaterji so pa pokazali, kaj vse se da doseči, če z ljubeznijo in voljo gojiš glasbo ter sodeluješ v godbeni sekciji. Hrastniški godbeniki so ob tej slavni priliki častno zastopali svoj rudarski kraj in celotno Slovenijo ter s svojim znanjem pokazali, da sodijo med najboljše godbe na pihala v naši republiki.

Ko smo tovarišu Viktorju Malovrhu čestitali k njegovega uspehu in uspehu hrastniške godbe, ki ga je dosegla na Paliču, smo ga vprašali tudi za mnenje o kvaliteti drugih godb. Na festivalu na Paliču - je dejal tovariš Malovrh - smo videli, da je

tovrstna muzika, namreč igranje na pihala, pri nas v Sloveniji na višji ravni kot pri njih tam doli, medtem ko nas godalni orkestri (simfonični) v mnogem prekašajo in bomo morali v tem pogledu v Sloveniji napraviti še dokaj več, če bomo hoteli dohiti tovrstne orkestre v Jugoslaviji - je zaključil tovariš Viktor Malovrh ter še pripomnil, da je bilo to gostovanje uspeh, ki nas bodri, obenem nam pa nalaga nove obveze.

Hrastniški godbi na pihala pristno čestitamo, da nas je tako častno zastopala na festivalu v zveznem merilu, in ji želimo še nadaljnje uspehe, ki jih bo ob marljivem delu prav gotovo dosegla.

Stane Suštar

Razvitje zastave

PODRUŽNICE ZDRUŽENJA ŠOFERJEV IN AVTOMEHANIČNIKOV V TRBOVLJAH

V okviru praznovanja 13. julija, dneva šoferjev, je podružnica Zdrženja šoferjev in avtomehaničnikov v Trbovljah organizirala pomembno slavnost v soboto, 16. t. m., na kateri so šoferji razvili svojo društveno zastavo. Razviti zastave je botroval predsednik občinskega LO Trbovlje tov. Martin Gosak. Slovesnosti je pa prisostvoval tudi predsednik republiškega združenja tovariš Cerar.

Ob proslavi praznika so po-

delili tudi diplome in spominke značke najbolj zaslužnim sodelavcem in drugim, ki so prispevali k uspešnemu delu podružnice.

V kulturnem programu pririditve je sodelovala Delavska godba na pihala Svobode-Cent-

Po končanem programu je pa bila še nogometna tekma med trboveljskimi in hrastniškimi šoferji, v kateri so zmaga- ali domačini s 4:2.

Program gostovanj na Zasavski cesti

Dne 12. tega meseca so se v prostorih ObLO Litija zbrali predstavniki prosvetnih in telesnovzgojnih društev zasavskih občin: Hrastnik, Trbovlje, Zagorje, Litija. Namen sestanka je bil, sestaviti program gostovanj prosvetnih in telesnovzgojnih društev pri pripadnikih JLA, ki grade Zasavsko cesto v Renkah. Že do sedaj so nekatera društva oziroma šole organizirale gostovanja

pri graditeljih te ceste, vendar za to ni bil sestavljen program.

Na tem snidenju so sestavili spored gostovanj pri pripadnikih JLA v Renkah oziroma v Pasjeku za razdobje od 4. septembra tega leta. Vsako soboto ob 17. uri bo v Renkah oziroma v Pasjeku kulturna prireditve ene izmed zasavskih občin, ob nedeljah ob 10. uri dopoldne bodo pa pri graditeljih Zasavske ceste gostovala telesnovzgojna društva, ki bodo morala svoj podroben program se sestaviti.

Vsekakor je ta poteza kulturnoprosvetnih društev iz Zasavja lepa, kajti pripadniki JLA bodo teh gostovanj nedvomno zelo veseli.

Nove cene mleka

Svet za blagovni promet pri ObLO Litija je na svoji seji dne 5. julija razpravljal o zvišanju odkupnih cen mleka od Kmetijskega posestva Ponovič-Grmače in od individualnih pridelovalcev mleka oziroma od kmetijskih zadrug ter o zvišanju maloprodajne cene mleka na območju občine Litija. OLO Ljubljana je že izdal odredbo o zvišanju odkupnih in prodajnih cen mleka za območje mesta Ljubljana, zato je tudi svet za blagovni promet pri ObLO Litija pregledal sedanje cene mleka.

Na podlagi rentabilitetnega računa, ki ga je predložila uprava posestva Ponovič-Grmače, od koder se v glavnem oskrbuje mesto Litija z mlekom, je najnižja možna cena mleka franko dvorišče posestva 37 din za liter. V kolikor bi bila odkupna cena mleka nižja, bi imelo posestvo veliko izgubo. Zato je svet za blagovni promet odobril posestvu Ponovič-Grmače odkupno ceno franko dvorišče 37 dinarjev za liter mleka.

Glede na to povišanje odkupne cene je bila izdana odredba o najnižji maloprodajni ceni mleka na področju občine Litija, in sicer 42 din za liter mleka, ostekleničenemu mleku za dojenčke bi pa bila cena 44 din liter.

Od individualnih proizvajalcev oziroma od kmetijskih zadrug se bo mleko odkupovalo po 32 din za liter.

ČESTITKE IN BORBENE POZDRAVE POSILJAJO ZA PRAZNOVANJE DNEVA VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA VSEM DELOVNIM LJUDEM SLOVENIJE, SE POSEBEJ PA BORCEM JLA, KI GRADE ZASAVSKO CESTO, DELOVNI KOLEKTIVI IN VSE DRUŽBENE IN POLITIČNE ORGANIZACIJE TER OBČINSKI LJUDSKI ODBORI TRBOVLJE, ZAGORJE, LITIJA IN HRASTNIK.

ČESTITKAM SE PRIDRUŽUJETA TUDI UREDNIŠTVO IN UPRAVA ZASAVSKEGA TEDNIKA

NAJ ŽIVI 22. JULIJ, PRAZNIK DNEVA VSTAJE SLOVENSKEGA NARODA!

9. AVGUST
praznik občine Zagorje

V spomin na prvi oboroženi napad partizanov na okupatorja, ki se bil 8. avgust 1941. leta, bo letos Zagorje že osmič zapored praznovalo svoj občinski praznik. Letošnje praznovanje zagorskega občinskega praznika sovpada s praznovanjem 17. obletnice osvoboditve in 10 letnice delavskega samoupravljanja.

Prireditve ob osmem občinskem prazniku Zagorja se bodo pričele v petek, 5. avgusta, in končale v nedeljo, 14. avgusta. V tem času bo na programu tudi vrsta zanimivih športnih tekmovanj. Tako se bosta v petek, 5. avgusta, pomerili v domu »Proletarca« šahovski vrsti Zagorja in graditeljev zasavske ceste (JLA), na Rudarju bo pa istočasno strelsko tekmovanje. Ob 18. in 19. uri pa bosta na košarkarskem igrišču »Proletarca« v Zagorju moška in ženska ekipa domačega »Proletarca« odigrali prijateljsko tekmo z moštvo enega izmed ljubljanskih društev.

MATI - PRIŠEL JE ČAS

V soboto, 6. avgusta, bo po ulicah Zagorja štafetni tek, nato bo pred Delavskim domom promenadni koncert godbe na pihala delavskega prosvetnega društva »Svoboda« Zagorje ob Savi, ob 20. uri pa v veliki dvorani delavskega doma nastop priznanega ansambla folklornih plesov »Lado« iz Zagreba.

Ker je letos 9. avgust delavnik, bo slavnostna javna seja občinskega ljudskega odbora Zagorje ob Savi v nedeljo, 7. avgusta s pričetkom ob 9. uri v novem Delavskem domu. Dopoldne se bodo še na selegišču »Proletarca« v Toplicah pomerili kegljači iz Smartna pri Litiji, Hrastnika, Trbovelj in Zagorja, popoldan pa prirejajo kegljaško tekmovanje tudi zagorski invalidi.

Na praznični dan pa bo popoldan v Zagorju ob Savi na letnem telovadišču Partizana medmestni dvoboj v vajah na orodju med vrstama Celja (ali Maribora) in Zagorja. V Kisovcu nad Zagorjem bodo pri tega dne izročili svojememu namenu novo odbojarsko igrišče, ki ga grade s prostovoljnimi delom članj tamošnje košarkarske sekcije, nato pa se bosta v propagandni odbojarski tekmi srečali vrsti TVD Partizana Zagorje in enot JLA. Po tem bo pa v Kisovcu propagandno košarkarsko srečanje ekip Olimpije in Ljubljane (v kolikor bo zadev, s kluboma povoljno urejena).

Za zaključek praznovanja 8. praznika občine Zagorje ob Savi bo pa v nedeljo, 14. avgusta, na stadionu Proletarca v Zagorju nogometni turnir s sodelovanjem enajstletice graditeljev zasavsk- ceste (JLA), Rudarja iz Kočevja in domačega Proletarca.

KONGO PRETRGAL STIKE Z BELGIJO

Vlada Konga je prejšnji teden pretrgala diplomatske stike z Belgijo. Belgijci trde, da so njihove čete posredovale v Kongu smrti, da bi zaščitile človeška življenja. Varnostni svet je minul teden odločil, da pošlje v Kongo čete OZN.

WINSTON CHURCHILL V DALMACIJI

Bivši britanski premier Winston Churchill se že nekaj časa mudi v Jugoslaviji. V Split je prispeel svojo soprogo za jacht »Christine« in ga tamkaj sprejela sekretar predsednika republike Lea Matas in kontraadmiral Ljubo Truta. Istega dne je bivšega britanskega ministrskega predsednika sprejel predsednik FLRJ Josip Broz Tito, ki se je v spremstvu svoje soproge dalj časa priredno razgovarjal z Winstonom Churchillom.

PLENUM CK KP SOVJETSKE ZVEZE

Plenum CK KP Sovjetske zveze, ki je zasedal prejšnji teden, je razpravljaj o izpolnjevanju direktiv 21. kongresa KP Sovjetske zveze, o razvoju industrije in transporta ter o uvajanju tehnike in znano-

sti v proizvodnji SZ. Razen tega je plenum obravnaval še druga važna vprašanja, med ostalimi o unaniji politični situaciji ter o tališču ZDA proti SZ.

IZREDNO STANJE NA KOREJI ODPRAVLJENO

Južnokorejska vlada je prejšnji teden sporočila, da je odpravila izredno stanje v državi. Zakon o izrednem stanju so sprejeli 13. aprila letosnjega leta, ko so se bruhanje ljudske demonstracije proti režimu bivšega južnokorejskega predsednika Sing Man Rija.

UREDITEV MALOGBMEJNEGA PROMETA Z AVSTRUJO

V petek, 13. julija je prišel veljati sporazum o ureditvi maloobmejnega prometa med Avstrijo in našo državo. Podpisali so ga v Beogradu 8. marca letos ob obisku avstrijskega ministra za zunanje zadeve Bruna Kreiskiga. S tem sporazumom je zajet obmejni pas, ki poteka deset kilometrov na vsaki strani meje.

KENNEDY - DEMOKRATSKI KANDIDAT ZA AMERIŠKEGA PREDSEDNIKA

Senator John Kennedy je bil izvoljen za kandidata demokratske stranke za predsedniške volitve v ZDA. Izvoljen je bil pri prvem glasovanju. Takoj na tem glasovanju je vseh 1521 delegatov imenovalo Johna Kennedyja za uradnega kandidata demokratske stranke. Za podpredsedniško mesto bo kandidiral senator Johnson.

ATENTAT NA KIŠIJA

Japonski premier Kišija je odstopil. Takoj po njegovem odstopu je pa bil nanj izvršen atentat. Nobusuka Kišija je napadalec zabodel s nožem pred predsedniškovo palačo. Atentatorja so prijeli.

VREME

ZA ČAS OD 21. JULIJA DO 31. JULIJA:

Približno do 24. julija bo pretežno lepo vreme. Nekako od 25. julija dalje bo zopet nestalno, s pogostimi padavinami in pozneje tudi jesensko hladno vreme.

Dr. V. M.

OB DNEVU VSTAJE

Dan vstaje slovenskega naroda je praznik nas vseh. Praznik dneva, ko so 22. julija leta 1941 pošli pri nas prve partizanske puške. Vsem je bilo takrat jasno, da se je pričela vstaja, oborožena borba, boj za naš narodni obstanek, boj na življenje in smrt proti okupatorju in proti vsem tistim, ki so mu pomagali, proti našim narodnim izdajalcem. Ko pa obhajamo ta naš veliki praznik, ne smemo pozabiti, da strelji, ki so tisti dan prvi padli, niso bili nepremišljeni, nenačrtani. Nasprotno. Bili so rezultat predhodnih akcij, znamenje, da so politični in vojaški pogoji za akcijo, za začetek vstaje proti sovražniku zreli. Vse to se je pa lahko zgodilo samo zaradi tega, ker smo imeli med nami tisto silo, tisto organizirano silo, ki je takoj ob pričetku okupacije naše zemlje zdrnila k odporu in uporju vse poštene in napredne slovenske ljudi ter jih pripravila, da so se neustrašeno in z jasnim ciljem pogнали v boj proti nadmočno oboroženemu sovražniku, ki je tiste čase s svojim velikanskim vojaškim strojem hrumel po Evropi, podiral državne meje in podžigal narod za narodom.

In kdo so bili tisti ljudje, ki so pripravili našo vstajo in tudi prvi zgrabili za puške? Kdo jih je vodil in usmerjal? Bila je to naša Komunistična partija, srce in jedro naše narodne revolucije. In prav zato, ker smo imeli organizirano politično silo, ki je imela jasno izdelan politični program, ki je vedel: kaj hoče, smo tudi v tej veličastni borbi, ki je brez primera v naši narodni zgodovini, zmagali, porušili vse staro in gnilo ter na zdravih temeljih naših narodov zgradili novo - socialistično Jugoslavijo. Da, tisti dan se je pričela pri nas vseljudska revolucija, ki je bila dobro pripravljen. Priprave za našo vstajo, za našo vseljudsko revolucijo, so se pa začele že pred zlomom stare Jugoslavije, že po peti konferenci naše Komunistične partije v Zagrebu. Naša Partija je tedaj popolnoma pravilno ocenila mednarodna dogajanja in položaj v svetu pred vojno in že takrat predvidela in opozorila, da se bo treba z orožjem v roki boriti proti fašizmu in nacizmu, ki sta uvažala po Evropi svojo strahovlado.

Dan oborožene vstaje slovenskega ljudstva proti fašizmu in nacizmu, ki se je končala s sijajno zmago pravice nad krivico, nas pa seveda ne spominja samo na našo narodno osvoboditev, ampak tudi na vse tiste, ki so darovali svoje življenje za svobodo našega naroda. Spomin na vse te tisoče in tisoče borcev in junakov, ki jih ni več med nami, naj nas vse navdihne z zavestjo in prepričanjem, da je nj ovire, da ni sile na svetu, ki bi preprečila v svetu končno zmago človeštva, ki se bori za pravico, za trajen mir v svetu, za blaginjo vsega človeštva, za svobodo in prijateljsko sodelovanje med vsemi narodi na svetu.

BULDOZERJI RIJEJO, KRAMPI POJEJO, MLADE MOČNE ROKE BORCEV JLA PA OSVAJAJO METER ZA METROM PRI DELIH NA ZASAVSKI CESTI. LETOSNI DAN VSTAJE BODO TUDI TI PRAZNOVALI Z DELOVNIMI ZMAGAMI NA TEM VAŽNEM OBJEKTU - KAR PO DOMAČE SO SI UREDILI KOVAČNICE, LEPI JE POGLED NA SAVSKO SOTESKO, KJER BO SE LETOS OD PASJEKA DO TOLMUNOV NAREJENA CESTA - IN SE NA NEKAJ BO TREBA MISLITI VZPOREDNO Z GRADNJO CESTE! DA SE UREDI TUDI POSTAJALIŠČE V RENKAH ZA SEDAJ JE SE V REDU, KO BO PA ZGRAJENA ZASAVSKA CESTA, BO TREBA UREDITI TUDI TO VPRASANJE.

Posnemanja vredno

Bilo je v tem mesecu, neko nedeljo dopoldne. V trboveljski cementarni pa kar naprej delajo, čeprav mora zaradi konstrukcije mirovati pol tovarne, da bodo dosegli proizvodnjo, ki so si jo za letošnji zadržali.

Da, bilo je dopoldne okrog desete ure, ko so se zbrali člani kolektiva obrata dopoldanske delovne tretjine, da se poslovo od dveh tovarišev, dveh Jožetov, ki se poslavljata od delovnega kolektiva in odhajata v zaslužni pokoj. Tovarišema Jožetu Lukmarju in Jožetu Strgarju so njihovi delovni tovariši izročili ob tej priliki soplečnice, v spomin pa knjigo »Zgodovina Trbovelj«. V imenu kolektiva je pa tovariša, ki odhajata v pokoj, pozdravil sekretar tovarniškega komiteja ZK tovariš Ivo Kokol.

V razgovoru sta oba tovariša našemu sodelavcu povedala marsikaj zanimivega iz časov njunega službovanja v trboveljski cementarni. Tako je tovariš Lukmar pripovedoval, da je delal v tovarni od meseca julija 1923 do 10. julija 1960, torej polnih 37 let. Najprej je delal kot vozač, sedaj pa kot polnilnik silosov v tovarni. — Precej drugače je bilo takrat v tovarni kot danes — je dejal tovariš Lukmar. — Danes vsaj več, zakaj delaš in si za svoje delo in trud tudi res plačan. Za sto odstotkov se je situacija spremenila proti nekdanjim časom. Danes ima vsak delavec svoje pravice, ki jih prej ni imel. — Ko smo ga vprašali, kateri dan smatra v svojem življenju za najbolj vesel, nam je tovariš Lukmar odgovoril:

— Današnji dan, ko so se njegovi delovni tovariši tako lepo poslovili od njega. — In ko smo ga vprašali, kdaj je bil zanj najbolj žalosten dan, nam je dejal: — Takrat, kadar cementa zmanjka!

Med razgovorom z njim je tovariš Lukmar omenil še primer iz leta 1934, iz časov gospodarske krize. Takrat so tudi v trboveljski cementarni hoteli odpustiti z dela delavce, češ da jih je preveč. In takrat so delavci v tovarni začeli zbirati podpise, kdo izmed njih je za to, da dela po 6 ur dnevno namesto 8 ur, da bi tovariši, določeni za odpust, lahko še nadalje ostali v službi. 128 tovarišev je podpisalo, da so pripravljeni delati po 6 ur, 38 se jih je pa

odločilo za 8-urno delo, ne glede na to, da bi jih tedaj 40 moralo iti na cesto. No — pa je končno le zmagała večina in so vsi lahko še ostali na delu.

Ko je naš sodelavec govoril še s tovarišem Jožetom Strgarjem, ki odhaja v pokoj, je dejal, da je bil star 16 let, ko je šel na delo k rudniku. — Tam sem bil odpuščem in prišel sem leta 1926 na delo v cementarno. Od leta 1926 pa do danes — je dejal tovariš Strgar — se je v naši tovarni precej spremenilo. Leta 1927 smo dobili v tovarni novo peč, drugo rotično peč leta 1930, tretjo pa leta 1934. Da, takrat smo delali v cementarni samo po 6 ur. Sodelovali smo tudi v gladovni stavki, ker smo bili solidarni z rudarji. Borba za naš vsakdanji kruh in goli obstanek je trajala vse do leta 1941, do izbruha druge svetovne vojne. V cementarni je bila za časa okupacije diktatura. — Po letu 1943 je rekel tovariš Strgar — sem jo pa mahnili v partizane. Po osvoboditvi smo pa zgrabili za delo. Tu je pa postalo precej drugače. Res je, da smo morali mnogo delati, vendar smo tudi za gol služili. Prej smo se morali boriti za gol obstoj, danes smo pa že na tem, da bomo tovarno v celoti rekonstruirali in jo povečali. V prvi fazi 500 ton cementa dnevno, v zaključni fazi pa že 1000 ton. Materiala za izdelavo cementa je dovolj in prvovrsten je. Prav je, da se rekonstrukcija cementarne v celoti podpre. — Takega cementa, kot je trboveljski — je dejal tovariš Strgar — ne dobijo v Jugoslaviji.

Ob zaključku smo ga še vprašali, kako je še glede njegovih moči. Odgovoril nam je, da se čuti še vedno mladega.

— Kako je pa v ljubezni? — smo ga šaljivo vprašali. In odgovoril nam je:

— Se vedno imam eno ženo, pa še to čedalje bolj radi! — je zaključil simpatični Jože Strgar.

Se kratek stisk rok, in poslovi smo se od obeh tovarišev, ki odhajata, da uživata zaslužni pokoj, poslovili smo se pa tudi tisti nedeljski dopoldne od ostalih naših cementarjev, ki tudi ob praznikih ne mirujejo, marveč marljivo delajo, samo da bodo lahko dosegli svoj proizvodni plan in dali za potrebe družbe čimveč dragocenega sirovega zlata.

RAZŠIRJENA SEJA PLENUMA OBČINSKEGA KOMITEJA ZKS V ZAGORJU OB SAVI

Poživiljeno delo osnovnih organizacij Zveze komunistov LAHKO V MNOGOČEM PRIPOMORE K BOLJŠEMU DELU ORGANOV SAMOUPRAVLJANJA

Organizacija Zveze komunistov se je v zagorski občini v zadnjem času številčno precej okrepila. V 38 osnovnih organizacijah ZK (19 osnovnih organizacij ZK je v gospodarskih organizacijah, 3 osnovne organizacije ZK so v ustanovah, 8 jih je na terenu in 8 na vasi) je vključenih skupno 811 članov Zveze komunistov. Pred osnovne organizacije Zveze komunistov se postavljajo precejšnje naloge, saj je od uspešnega dela osnovnih organizacij ZK v precejšnji meri odvisno delo samoupravnih organov. Zaradi tega je sodeloval občinski komitej ZK v Zagorju za umestno, sklicati razširjeno sejo plenuma občinskega komiteja ZK, ki so se je udeležili tudi sekretarji osnovnih organizacij ZK, na kateri so razpravljali o delu osnovnih organizacij Zveze komunistov na območju zagorske občine.

V gospodarskih organizacijah čaka osnovne organizacije ZK precej dela. Treba bo skrbeti, da bo delo organov samouprave še uspešnejše, se zanimati za probleme itd. Kaže pa, da so še letošnje volitve v organe delavskega samoupravljanja skoro mimo osnovnih organizacij ZK v gospodarskih organizacijah. V teh osnovnih organizacijah tudi ni čutili dela sekretariata osnovnih organizacij, udeležba na sestankih ni ravno najboljša, itd. Ko tako na eni strani razmišljamo o delu članov ZK in osnovnih organizacij ZK v gospodarskih organizacijah, se nam pa nehoti vsiljuje vprašanje, kaj je z delom članov Zveze komunistov v gospodarskih organizacijah, koder ni osnovnih organizacij ZK. Odkrito rečeno: delo teh članov ni enotno, predvsem tudi ne zaradi tega, ker se za tista področja, kjer obstajajo aktivni članov ZK, le-ti niti ne shajajo in tako o kakem delu teh članov ne moremo govoriti. Še slabše je pa tam, kjer v gospodarskih organizacijah ni niti osnovne organizacije niti aktivni članov ZK in so tako člani te organizacije dejansko brez pravih konkretnih nalog. Zaradi tega imajo na občinskem komiteju ZK v Zagorju ob Savi v načrtu ustanovitve nekaterih novih osnovnih organizacij v gospodarskih organizacijah (trgovsko podjetje, gostinstvo, ostala obrtna podjetja).

Na rudniku, kjer je na obratu Kotredž in Kisovec skupaj kar osem osnovnih organizacij ZK, se pa poraja vprašanje koordiniranega dela komunistov, posebej zaradi vprašanj, ki zadevajo obrat ali celotno gospodarsko organizacijo. Umestno bi bilo sklicevati take konference članov ZK na posameznih obratih, občasno pa tudi konference

članov Zveze komunistov celotne gospodarske organizacije. Osnovne organizacije Zveze komunistov na terenu bi morale prav gotovo več razpravljati o nadaljnjem razvoju kumune, o razvijanju stanovanjskih skupnosti in delu hišnih svetov ter o delu samoupravnih organov, ki delujejo na območju posamezne osnovne organizacije. Svojo vlogo pa lahko pri tem odigrajo tudi poverjenstva občinskega komiteja za območja stanovanjskih skupnosti, ki so bila v Zagorju pred kratkim ustanovljena.

Na vasi bodo pa morale osnovne organizacije Zveze komunistov izboljšati kvaliteto svojega dela in več storiti za socialistično preobrazbo vasi. Zanimivo je, da je od osnovnih organizacij ZK, ki delujejo na vasi, razpravljala o razvoju kmetijstva samo 1 osnovna organizacija, in še ta samo enkrat. Nekatero osnovno organizacijo ZK na vasi pa sploh niso poznale plana kooperacije, niti se niso zanimale niti niso bile seznanjene z izpolnjevanjem plana kooperacije, in je zato povsem razumljivo, da ni bil plan kooperacije v celoti dosežen. Nujno bo pa, da bodo osnovne organizacije na vasi, storile več tudi pri sprejemanju članov v ZK, predvsem mladih, ki jih nekatere osnovne organizacije ne najdejo, da si danes po vaseh že precej naprednih mladih kmetovalcev. Spremeniti bodo pa morale te osnovne organizacije tudi odnos do organizacije Ljudske mladine in ji pomagati pri ustanavljanju novih aktivov LMS, saj

POKRITJE TRBOVELJSKE PRI TRBOVELJSKI ŽELEZNISKI POSTAJI DO CEMENTARNE LETOS HITRO NAPREDUJE

deluje sedaj na območju vasi samo 1 aktiv Ljudske mladine, in to v Tirni nad Savo.

Aktivom članov Zveze komunistov bo treba v prihodnje pomagati in jih zainteresirati za poživljenje dela. Za zdaj delujejo na območju zagorskega občinskega komiteja 4 aktivni članov ZK (aktiv članov ZK prosvetnih delavcev, aktiv članov ZK pri občinskem ljudskem odboru, aktiv članov ZK pri trgovskem podjetju »Potrošja« in aktiv članov ZK uslužbenecov postaje Ljudske milice). Povsem jasno je, da uspešno delo teh

aktivov lahko v mnogočem pripomore, da bo delo članov Zveze komunistov v prihodnje še uspešnejše.

Vse kaže, da obstajajo vse možnosti za še uspešnejše delo osnovnih organizacij Zveze komunistov na območju zagorske občine. Treba je samo izkoristiti vse možnosti, zlasti pa zainteresirati slehernega člana Zveze komunistov, da bo v svoji osnovni organizaciji ZK aktivno delal in spremljal naloge ter jih izvrševal. Samo skupno in poglavitno delo vseh članov Zveze komunistov rodi zaželene uspehe.

Žadovoljiv uspeh

POLLETNE REALIZACIJE KOLIČINSKE PROIZVODNJE V INDUSTRIJI

HRASTNIK dosegel 55,1% letno določenega plana. Pri proizvodnji rezanega lesa je podjetje doseglo 74% letno planirane proizvodnje, pri opniških izdelkih pa le 17,5% glede na okoliščino, da je sezona za tovrstne izdelke poletni čas.

ELEKTARNA TRBOVLJE ni dosegla stvarne količinske in vrednostne realizacije glede na njeno odvisnost v proizvodnji od zahtev našega elektroindustrijskega podjetja v obdobju prvih 6 mesecev letošnjega leta dosegla letno količinsko proizvodnjo z 51,1%.

Ostala podjetja niso bila zanjeta v poročilo, ker so v glavnem uslužnostna podjetja in se ne ukvarjajo s proizvodnjo stalnih artiklov oz. proizvodov, zato tudi količinsko proizvodnjo pri njih ni bilo mogoče zasledovati.

Med analiziranimi 7 podjetji je RUDNIK TRBOVLJE je v skupni proizvodnji dosegla 55,4% količinske proizvodnje, kar je za podjetje, ki je s svojimi tovarniškimi napravami v rekonstrukciji, lep dosežek. V proizvodnji ostalega cementa je podjetje doseglo le 14,8% plana, in to zaradi tega, ker se surovina (klinker) predvsem uporablja za proizvodnjo Portland cementa.

STROJNA TOVARNA TRBOVLJE (STT) je dosegla v prvih 6 mesecih po predhodnih pokazateljih 52,2% začrtane proizvodnje, medtem ko je njen zastopnik v ljudskem odboru poročal, da podjetje izkazuje ob zaključku polletnih rezultatov realizacijo 55,8%.

Podjetje MEHANIKA je v prvi polovici leta dosegla količinsko proizvodnjo 74,9% letno predvidenega plana. Tudi vrednostna realizacija je sorazmerna. Na tako realizacijo so vplivale predvsem izdobe, vezane na prvo polletje. Ljudski odborniki so podvomili v realnost za leto 1960 za začrtanega plana oz. da je bil proizvodni program podjetja za letošnje preizkušnje postavljeno.

ELEKTRO-STANDARD TRBOVLJE je dosegel 81% letne proizvodnje, pri čemer je glavni vzrok jskati v izračunu cen na osnovi stalnih cen iz leta 1956, medtem ko je podjetje proizvodnjo raznih izdelkov precej spremenilo. Razen tega je bila proizvodnja termičnih aparatov majhna, to pa zaradi tega, ker je podjetje v tej proizvodnji navezano na druga podjetja, ki niso poslala zadostnih količin potrebnih polizdelkov.

STROJNO MIZARSTVO TRBOVLJE je v prvi polovici leta doseglo 50,4% predvidenega plana. Težave v podjetju se pojavljajo predvsem v preiskrbi lesa, ki ga podjetje kupuje izven občine. Če bi imelo podjetje lastno žago in bi odkupovalo hlodovino pri KZ Trbovlje, bi lahko poslovalo z znatno nižjimi materialnimi stroški.

Iz analize industrijskih podjetij v trboveljski občini se ugotavlja, da le-ta z družbenim planom postavljenе naloge zadovoljivo izvršujejo.

Oba zbora LO sta sklenila, da na podlagi analize priporočita vsem podjetjem v komunih, da napravijo vse korake za nadaljnji dvig proizvodnje, predvsem v sedanjih mesecih, ter da politiko letnih dopustov tako usmerjajo, da ne bo zaostajalo izvrševanje planskih nalog.

Vsekakor je naloga vseh političnih organizacij v podjetjih in organov družbenega upravljanja, da stalno spremljajo razvoj proizvodnje in store vse potrebno za uspešno izvršitev letnega plana. Se posebej bo pa potrebno v nekaterih podjetjih več storiti za uvedbo stimulativnejših oblik nagrajevanja dela in za organizacijo ustreznih služb, ki bodo razen prednega posvečale stalnejšo skrb potrebam delovnega človeka.

Visoka agrotehnika v Vrhovem

— Kaj takega pa še ne, temu pa odrežel — so se pogovarjali prejšnji teden med seboj posamezni kmetovalci iz Vrhovega in okolice Radeč. Sprva so z zaupanjem gledali na čudo agrotehnike — na »kombajne«, ki je v nekaj urah požel velikanse množine žita, hkrati pa podri kopico predskodov proti tej »novotariji«, kakor pravijo konservativni kmetje, ki še vedno vztrajajo na stoletnih tradicijah.

Prvi kombajn v našem predelu je torej na delu, katero je solidno opravil ter hitro, in kar je posebno važno — poceni. Tako je na primer kmet Simčič, ki je kooperant v kmetijski zadruzi, na hitro in kar na pamet izračunal, da je kombajn za 6400 din v mnogo krajšem času opravil delo 20 žanjic in nekaj mlatičev, ki bi stali dvakrat toliko, kar kmetu in tudi nam potrošnikom mnogo pomeni. Še

so se našli neverni Tomaži, češ — saj se ne bo obneslo. No, kombajn je pa srečno prestal tudi drugo preizkušnjo, ko so mu odredili sosedne parcelo, da jo pospravi, ker je bilo žito močno poležano. Delo je ta stroj vestno opravil, tako da so tudi tisti, ki so zmanjevali z glavo, morali izreči napreduku agrotehnike zaslužen priznanje. Prvič so se srečali s kombajnom in že prvič je ta sodbna naprava dokazala, da je zelo uporabna, praktična in poceni, ki se lahko skupno uporablja in mnogo koristi, zlasti če upoštevamo še časovni faktor, ki postaja v vsakem modernem gospodarstvu vse bolj in bolj važen in odločilen.

Prvi kombajn je torej v našem okolju odlično prestal preizkušnjo. Njemu bodo sledili še drugi in ostali pripomočki moderne agrotehnike.

PRAV POSTENO SO ZAGRABILI NASI BORCI PRI GRADNJI ZA SAVSKE CESTE

OB DNEVU VSTAJE Čuvajte mitraljez

Istega dne sta Bileča in bilečki okraj zvedela, da se je začela rusko-nemška vojna. In že naslednji dan se je skupina najpogumnejših domoljubov, ki so globoko v duši sovražili zaje-dalce in so trdno verovali v zmago pravičnega, odločila: »Puške v roke — pa v gozdove! V boj proti sovražniku!...«

Vroč soparen dan hercegovskega poletja se je nagibal, ko se je teh dvajset ljudi z nekaj puškami vzelo nad vas, v skalovje nad Prisojem proti Tuhorju. Niso omahovali, ko so se odločili za ta korak. Njihova vera ni imela meja in vse ostalo je bilo samo po sebi razumljivo; žiti ne bodo prišli v krvnikove roke, skrbno bodo pazili in če pridejo ustaši, bodo — se razume — udarili po njih.

Strok črnolas dvajsetletnik z vedrim okroglim obrazom se je takoj spomnil: »Dve puški sta ostali. Vem, kje sta zakopani, prinesli jih je treba!«

Niti trenutek ni premišljeval. Ni čakal na razpravljanje ali naj se spusti doli, med hiše, kar je tvegano. Spretno in hitro, kot srnjak, je odhitel mladenič skozi grmovje.

Odšel je in se ni več vrnil. Tega dne ga ni bilo več med tovariše. Ustaši so ga ujeli.

Jevto Bošnjak, tako se je imenoval ta mladenič, delavec, ni pričakoval, da bodo rabili prežati okoli hiš, v vasi. Toda ni se ustrašil. Očividci so pripovedovali, da niti zadržati ni, ko je padel zločincem v roke. Samo trdno je stisnil zobe. Gotovo je mislil nase, ko so ga zvezanega peljali v Bilečo: »Ne bodo me imeli živga, gadje!« Gotovo je tudi prihodnji dan, ko so mu kopali grob, ponavljal isto odločitev...

Med tem časom je majhna četa, ki ji je pripadala, čakala, kdaj se bo prvič spoprijela s sovražniki. Vso noč so bedeli, nato pa vse dopoldne prisluškovali, gledali. Potem so naenkrat zagledali široko, nekoliko razredčeno strelsko vrsto, ljudi, ki so s pripravljenimi puškami oprezno prodirali v vas, se plazili okoli hiš, tipali. Težko se je bilo vzdržati in ne ustrčiti.

Ko pa je počil strel, so se vsi oddahnili. Kajti strel je zgrabil tudi druge. Odjeknil je silno, grmeče, razlegal se je daleč in vsem naznanil začetek velike borbe za čast in svobodo. Toda nenadoma, komaj so okoli Prisoje začeli streljanje. Cele salve. Tudi spodaj, ko da bi se razvnela prava borba. Potem je bilo

videti, kako so se ustaške vrste ustavile, razgubile. Tolpa se je zmedla. Kdo jim strelja za hrbtom? Toda tudi naši borci so se začudili. Kaj je zdaj? Kot da bi bila borba v mestu! Kdo naj bo to? Toda nekdo se je takoj spomnil.

»Našega Jevto strelja. Gotovo so ga zdaj ubili!...«

Toda ne, Jevto sovražnik takrat ni mogel ubiti. On je vseeno ostal. Ostal je in ubil na desetine izrodov, preden je dal življenje za svobodo. Trden sklep, za katerega se je odločil tisti trenutek, ko so ga ujeli, odločitev — »Ne se pustiti, iztrgati se iz krempljev!« se je uresničila takoj naslednji dan. Tudi on je slišal prvi strel. Tudi njega je še bolj okrepil, še bolj mu je povečal vero, da ima tudi drugo pot, da se lahko reši ujetništva in smrti.

Ustaši so ga odvedli k zadnjemu zaslišanju. Prosil je, naj ga — zaradi potrebe — spustijo, naj mu samo za trenutek snamejo verigo z ene roke. Ko je ustaš to storil, ga je Jevto z bliskovitim gibom moško in odločno udaril z verigo po zločinskem čelu. »Tu imaš pasji sin!« je zaškrtač z zobmi in stekel hitro kot veter čez plotove in jarko, skozi vrtove predmestja. Kar jih je bilo pod orožjem na ulicah, vsi so stekli za njim in streljali, tako da je izgledalo, kot da je v mestu borba.

Jevto Bošnjak je slišal in razumel, da se pri Prisoji ne prestopa borijo. Odšel je tja. Takrat to noč je našel svoje tovariše. Prinesel je tudi tisti dve puški, zaradi katerih je odšel. Odslej ni več zapuščal tovarišev in ni izpustil puške iz rok. Tako se je on, tako so se njegovi tovariši začeli boriti. Tako so začeli veliko, slavno dejanje, veliko in čudovito epopejo, ki so jo skupaj z Jevto pisali tisoči borcev, ki je proslavila ves narod...

Augusta enaštiridesetega leta so narodni borci bileškega okraja v enem spopadu ujeli in pobili več kot sedem sto ustašev. Jevto Bošnjak je bil med prvimi. Dobil je mitraljez. O strojni puški pa je sanjal že od tistega junjskega dne, ko se je pošteno, zavedno ljudstvo uprlo tujcem. Od takrat je stalno hodil s svojim mitraljezom. Neutrudno je korakal iz boja v boj, iz zmage v zmago. Z ognjenimi strojnimi rafali je pisal o bitkah upora, o Beli Rudini, Cepelici in drugih spopadih z okupatorjem. O Borcu in drugih velikih zmagah nad izdajalci.

Vedno je bil med prvimi. Objekt s svojim

ognjevitim, zgovornim prijateljem, s svojim dragim »Brkonjo« je med prvimi napadel ustaško-italijanske strelske jarko in se zadnji umikal in s tem dajal kritje svojim tovarišem. Skoraj vedno je prepeval. Prepeval je skupaj z »Brkonjo«, pel je pesmi groze in strahu, pa tudi pesmi ponosa in zmage...

Tako je šel mladi delavec skozi krvavi boj, ki ga je vodil drugi Tomanovič, ko je uničeval ustaške zločince na zasluženi zemlji med Hrasnim in Neretvo.

Takrat je minilo leto od začetka oborožene vstaje v Hercegovini.

Četa, v kateri je bil vodnik — mitraljezec Jevto Bošnjak, je nekaj ur pogumno odbijala napade številčno petkrat močnejšega sovražnika, ki je vtrajno poskušal prebiti se s položajev okoli železniške postaje v partizanske vrste. Nekaj sto »črnosrajčnikov« je obdajalo s stražnim ognjem strojnico in minometa skalnate položaje partizanov, se umikalo in spet napadalo. Bobneli in tresli so se velikanski granatni in apneniški bloki, razjarjeno nebo je grmel. Partizani niso pustili »črnih srajc« niti za korak naprej, borili so se kot levi.

Nato je Jevto Bošnjak predlagal tovarišem: »Pokažimo jim zdaj! Naučimo jih, kako se bori!...«

Sel je naprej, kot da bi imel krila. Obenem s smrtonosnimi rafali njegovega mitraljeza je bilo slišati tudi njegovo petje. Pel je:

»Listaj goro, cvetaj cvete, omladina u boj kreče!...«

Tedaj so skozi grmenje krvavega boja tovariši zadnjič slišali njegovo najdražjo pesem.

V tem jurišu je Jevto Bošnjak padel. Padel je smrtno ranjen. Fašistične krogle so mu raztrgale trebuh.

Ko so tovariši pritekli do njega — Jevto je tekel vedno daleč pred ostalimi tovariši — se je že zavedal. Z eno roko je držal razsuto drobovje, z drugo je objel svoj mitraljez. Mirno, popolnoma razbrano in samozavestno je poklical tovariša:

»Na, tovariš, vzemi mitraljez. Čuvajte ta mitraljez, ne onečastite ga — ne dajte ga bojazljivcem!...«

...Vrhovni štab partizanske vojske je oveko večil neustrašnega hercegovskega mladince z nazivom Narodnega heroja. Njegov grob je nekje v Krasnem polju pod Zabo. Ne vemo, kje je njegov grob, izgubljen je med stotinami grobov vitezov-partizanov. Toda zaobljuba je ostala in njegov zmagujoči mitraljez je ostal in bo živl večno, govoreč in opevan. Ostal je in spominja mlade rodove na velike dni in junaka dejanja, na požrtvovalnost in navdušenje, samozavezanje, s katerim so šli v boj za svobodo naroda in padali pozabljeni in nepozabljeni junaki.

Pričeli so z uvajanjem ekonomskih enot

Ta mesec so na Rudniku Trbovlje-Hrastnik pričeli z uvajanjem ekonomskih enot. Predsednik centralnega delavskega sveta Jože Zorčič nam je v zvezi z uvajanjem ekonomskih enot povedal naslednje:

— Ena izmed glavnih nalog posvetovalca na zasedanju delavskega sveta na našem rudniku je bila, da smo se vedno zvezovali za čimbolj stimulativno nagajevanje dela v podjetju. Ta težnja in uvajanje nagajevanja po učinku se ni pokazala samo v povečani proizvodnji premoga, večjih odpadkih, jamski in rudniški svrtitvi, ampak tudi v povečani osebnem dohodku rudarja. Razumljivo je, da smo se na našem rudniku letošnje leto razen zavzeli za uvedbo ekonomskih enot. Zato je naš centralni delavski svet imenoval posebno komisijo, ki je izvršila vse tehnične priprave in ta namen in izdelala pravilnik o nagajevanju v okviru ekonomskih enot, ki ga je delavski svet sprejel in potrdil. V najbližjih dneh bomo razpravljali o ekonomskih enotah in pravilniku še po obratnih delavskih svetih ter med delovnimi kolektivom na manjših obratnih konferencah. Po najbližji razpravi o tem važnem vprašanju bomo izvršili v pravilniku določene popravke, ki bodo ustrezali dejanskim priklanam na našem rudniku.

Komisija, ki je izdelovala pravilnik o ekonomskih enotah in opravila potrebne tehnične priprave za to delo, je rudnik razdelila na 16 ekonomskih enot, ki sicer upravlja rudnik, jarniki, obrat Dol pri Hrastniku, jarniki obrat Trbovlje, jarniki obrat Hrastnik, površinski kop Trbovlje, površinski kop Hrastnik, obrat separacija strojne rudniške delavnice (SRD), električni obrat Trbovlje, delavnice Hrastnik, zunanji obrat Trbovlje, oprema Trbovlje, avtopark, laboratorij, zunanji oddelki obrata Hrastnik in obrat za rudarske gradnje (GRO). Na izključeno, da bomo na podlagi izključeno, ki jih bomo pridobili, v kratkem določene ekonomske enote še razdelili ali jih pa zmanjšali. Razdelitev na 16 ekonomskih enot je bila izvršena na osnovi dosedanjega organizacijske sheme rudnika. Sama razdelitev je bila sprito obsega podjetja ter njegove razčlenjenosti in glede na položaj posameznih rudniških obratov razmeroma težka. Sam razvoj bo pa pokazal, v koliko smo zadeli in v koliko ne.

V pravilniku ekonomskih enot je komisija pripravila tudi načrte za posamezne enote, na osnovi katerih se bodo delali obračuni v posameznih mesecih. Za osnovo smo vzeli proizvodni plan, ki je jedro vsega, kajti vsa prihodnja rudniška dohodka, po katerih se morajo tudi ravnati vsi izdatki za pridobivanje premoga in ostalih produktov v podjetju.

Na Rudniku Trbovlje-Hrastnik so v pravilnik ekonomskih enot zajeli tudi formiranje rezervnega sklada v okviru posameznih ekonomskih enot in celotnega podjetja. V zvezi s tem je tovariš predsednik Zorčič povedal tole:

— Posamezne ekonomske enote morajo del sredstev zbrati v rezervni sklad za osebne dohodke. S tem fondom bodo razpolagale v času, ko bodo posamezne enote pod silo prikl morale delati pod povprečjem in morebiti ne bodo moge izvršiti svojih planskih nalog. Rezervni sklad osebnih dohodkov se formira s prispevkom 4 odst. dohodkov, izračunano na osnovi tarifnega pravilnika. V rezervni sklad podjetja se bo pa načelje steklo 2 odst. sredstev od skupno doseženega dohodka. Ta sklad bo namenjen v pomoč tistim ekonomskim enotam, ki v določenem času ne bodo moge same kriti osebnih dohodkov zaposlenih. Dobljena sredstva iz skupnega rezervnega sklada bo morala prizadeta ekonomska enota vrniti. V kolikor bodo ekonomske enote uspešno delovale, se bo rezervni sklad v danih priklah razdelil po uspehu enot.

Razumljivo je, da so ekonomske enote prinesle pred nas določene probleme, predvsem vprašanje okrog tehničnega kadra za direktno vodenje teh enot in administracije. S sistematizacijo delovnih mest in povečanjem osebnih dohodkov bomo laže obdržali tak kader, ki je doslej raje odhajal v podjetja z boljimi pogoji.

Na koncu je predsednik delavskega sveta Rudnik Trbovlje-Hrastnik še poudaril, da se bodo vsi na rudniku zavzeli, da bodo posamezne ekonomske enote delovale čimbolj uspešno.

Letne proizvodne načrte bodo v Zagorju presegli

Pregled izpolnjevanja proizvodnih načrtov gospodarskih organizacij v zagorski občini jasno kaže, da bodo gospodarska podjetja svoj letošnji proizvodni plan presegla, nekatera celo v precej močni meri, navzlic temu, da so letošnje proizvodne naloge gospodarskih organizacij povprečno za 13 odstotkov večje kot lani. Tako so zagorska gospodarska podjetja svoj proizvodni plan v letošnjem prvem polletju presegla za 3,82 odstotka. To med drugim kaže, da se je proizvodnja v prvih šestih mesecih v primerjavi s istim obdobjem v lanskem letu povečala kar za 21,4 odstotka. Če pogledamo to povečano produkcijo po vrednosti, vidimo, da so od predvidene bruto produkta v iznosu 5 milijard 985 milijonov 630 tisoč dinarjev v prvem polletju letošnjega leta realizirali 3 milijarde 227 milijonov 85 tisoč dinarjev.

Kakor že rečeno, so podjetja svoj proizvodni plan za letošnje prvo polletje povprečno presegla za 3,82 odstotka. Od 23 gospodarskih organizacij je 9 podjetij ni še doseglo planiranega proizvodnega načrta. Zanimivo je, da so tudi slednje gospodarske organizacije (razen ene) presegale proizvodnjo za najmanj 1,41 odstotka proti lanskemu prvemu polletju. Poudariti je še treba, da so v večini gospodarske organizacije, ki niso dosegle predvidene polletne realizacije, taka podjetja, katerih delo je močno sezonskega značaja.

V naslednjem priložnem podatku o izpolnitvi letošnjega proizvodnega plana zagorskih gospodarskih podjetij (v oklepaju je naveden odstotek povečanja proizvodnje v primerjavi s istim obdobjem lani):

Rudnik rjavlega premoga Zagorje ob Savi 57,33 odstotkov (14 odstot.); Industrija gradbenega materiala 53,74 odstot. (40 odstot.); Tovarna konfekcije in pletenin »Sava« 40,75 odstot. (17 odstot.); Gradbeno podjetje Zagorje 64,4 odstot. (38 odstot.); Avtoprevoz Zagorje 53,6 (43 odstot.); Trgovsko podjetje »Porto« 47,05 odstot. (6 odstot.); Trgovsko podjetje »Površina« 50,9 odstot. (49,9 odstot.); Trgovsko podjetje »Galanterija-papir« 50,03 odstot. (63,96 odstot.); »Gostinstvo« Zagorje 61,32 odstot. (61,21 odstot.); Radiocenter Zagorje 54,58 odstot. (19,01 odstot.); Slikarstvo-plekarstvo Zagorje 36,2 odstot. (—8,5 odstot.); Lesno predelovalno podjetje Zagorje 60,42 odstot. (108,17 odstot.); Strojno mizarstvo Maks Skrinjar, Zagorje 61,0 odstot. (51,59 odstot.); Strojno plejilstvo Zagorje 42,59 odstot. (1,41 odstot.); Modno krojaštvo, Loke 73,12 odstot. (—); Svilniška delavnica, Toplice 40,0 odstot. (—); Čevljarstvo Zigorje 90,32 odstot. (120,26 odstot.); Klavirna Zagorje 49,43 odstot. (19,33 odstot.); Klavirna Loke 50,03 odstot. (9,51 odstot.); Keramična tovarna Izlake 56,9 odstot. (25,25 odstot.); Komunale podjetje Zagorje 47,82 odstot. (56,48 odstot.); Kino »Triglav« Zagorje 48,3 odstot. (1,71 odstot.); Kurirpromet Zagorje 35,57 odstot. (7,32 odstot.).

Res je sicer, da devet podjetij ni doseglo predvidene polletne proizvodnje. Posebna komisija Oblo Zagorje je nekatere teh gospodarskih organizacij pred dnevi pregledala in ugotovila, da so nastopila razne objektivne težave, in da vse kaže, da bodo do konca leta tudi ta podjetja svojo proizvodno nalogo izpolnila in nekatera verjetno tudi presegla.

Omeniti je še treba, da se število zaposlenih v gospodarskih organizacijah na področju občine Zagorje ponekod bistveno ni spremenilo (Rudnik Zagorje, Industrija gradbenega materiala Zagorje Ltd.), v drugih podjetjih se je pa število zaposlenih celo znižalo. Večji delovni uspehi so bili v glavnem doseženi z večjo storilnostjo. Razumljivo je, da je mogoče z izboljšanjem delovnega procesa, s stimulativnejšim nagajevanjem in z odpravo neproduktivnih delovnih mest proizvodnjo v zagorskih gospodarskih organizacijah še znatno povečati.

Odlok o občinski dokladi na dohodke iz kmetijstva sprejet

Na seji občinskega zbora in na 25. seji zbora proizvajalcev je zagorski občinski ljudski odbor sprejel odlok o občinski dokladi na dohodke iz kmetijstva.

Občinska doklada od dohodkov od kmetijstva se deli v obvezni in fakultativni del. Obvezni del občinske doklade je predpisan z družbenim planom okraja Ljubljana za leto 1960, in sicer po stopnji 10,7 odstotka. Fakultativni del po povprečni občinski stopnji 25,3 odstotka je pa dohodek občinskega proračuna. Tako znaša skupni dohodek občinskega proračuna iz naslova občinske doklade od dohodkov iz kmetijstva 18.622.000 din, od skupne občinske doklade od kmetijstva 26.000.000 din, ki je za 5 milijonov dinarjev nižja od lanske letošne.

Katastrski dohodek za leto 1960 je deljen in znaša od kmetijstva 73.191.000 din, na podlagi katerega je osnova za izračun občinskih doklad iz kmetijstva v letošnjem letu za 19,01 odstotka nižja kakor v lanskem letu. Katastrski dohodek gozdnih površin je za letošnje leto prvič izračunan in znaša 38.450.000 din, kar pa sicer zvišuje progresivno obdavčitev za plačilo dohodnine iz lanskega leta. Dohodnina je pa le navidezno v letošnjem letu višja, ker so v tej zvišani dohodnini upoštevani tudi prispevki gozdnega sklada. V letu 1959 je bilo namreč posekanega in prodanega lesa privatnih gozdov 19.564 kub. metrov ter plačanega prispevka gozdnemu skladu 25.448.000 dinarjev. Letošnja sečnja, povečana na 23.700 kub. metrov, bo pa prinesla gozdnemu skladu vplačil v višini 19.900.000 din. Letos se znižajo obveznost prispevkov gozdnemu skladu za 10,910.000 dinarjev. (1.300 din za kub. meter v lanskem letu na 940 din v letošnjem letu).

Ob upoštevanju teh faktorjev je torej obdavčitev v letošnjem letu nižja, kakor je bila v lanskem letu. Možno so le spremembe v primerih, kjer so bile izvršene korekture kultur ali lastnine, ali če se je spremenilo razmerje med gozdnimi ali ostalimi površinami.

Letos sta dve progresivni lestvici za odmero občinskih doklad od dohodkov iz kmetijstva in gozdarstva. To je edino pravilno, saj so klimatski, tržni, obdelovalni in drugi vplivi še upoštevani v izračunu katastrskega dohodka.

ZDRAVNIŠKI PREGLED ŠOLSKIH OTROK

Prednji teden je bil v Jevnicki specialni zdravniški pregled šolske mladine, ki ga je izvedla zdravniška ekipa Centralne poliklinike iz Ljubljane. Vsi otroci so bili rentgensko pregledani, stehani in zmerjeni. Pregledali so jim oči, sluh in nos. Nastop zdravniške ekipe je bil res vzoren. Nekaj otrok je dobilo napotnico za poseben pregled v Ljubljani.

Po končanem delu so člani zdravniške ekipe ostali še precej časa sredi jevnih šolščakov, ki so gostom izvedli lep kulturni program in zaigrali z ročnimi lutkami. Prav bi bilo, da bi bil tak zdravniški pregled vsako leto.

Bralci nam pišejo

IZ LITJE IN OKOLICE

PRIBODNJE LETO BO SPET VEC ŠOLSKO MLADINE

V vsej litjski občini je sedaj nad 2000 učencev, ki obiskujejo 17 osnovnih šol. Med največje šole v občini je šteti osemletko v Litli in v sosednem Smartnem. Oba kraja sta tudi največji industrijski središči v litjski komun. Zaradi nenehnega razvoja in napredka Litije, predvsem v industrijski dejavnosti, tako predelne, lesne industrije, gradbenega podjetja in še drugih podjetij narasča v kraju število družin in z njimi mladine.

Naš odelavec je povprašal direktorja litjske osemletke, Staneta Rogliča o številu učencev v preteklem šolskem letu. Odgovoril je, da je bilo na litjski osemletki v šolskem letu 1959/60 695 otrok, ki so bili razporejeni v 22 oddelkov. Pouk poteka v dveh sosednjih šolskih poslopih. Niži razredi imajo pouk v poslopiju nekdanje osnovne šole, zgrajene leta 1912 za šolske namene. Višji razredi so pa nastanjeni v sosedni stavbi, ki je bila pred I. svetovno vojno zgrajena za okrajno sodišče v Litli. Ko je bilo po osvoboditvi sodišče v Litli ukinjeno, je dobila to poslopije v uporabo nižja gimnazija.

Kakor kažejo dosedanje prigrisave šoloborovnih otrok, bo prihodnje šolsko leto v Litli še več šolske mladine, tako da bo treba najbrž troje razredov več, torej skupno 23 oddelkov. Po regulacijskem načrtu kraja pa razmišljajo ljudska oblast tudi o novi šolski stavbi, ki naj bi stala v bližini železniške postaje, torej na levem bregu Save. To šolsko poslopije naj bi služilo šolski mladini iz bivšega Gradca, pa tudi učencem — vozačem, ki prihajajo v Litijo iz Krenšice, savske in poljske okolice.

LOJZE FORTUNA — NOVI PREDSEDNIK REPUBLIKESKEGA SINDIKATA OBRTHIH DELAVCEV

Na nedavnem plenumu so izvolili predstavnik republiškega odbora sindikata obrtnih delavcev za svojega novega člana rokaja iz litjske občine, tov. Lojza Fortuna. Tovariš Fortuna je po osvoboditvi opravljal več važnih funkcij. Najprej je bil pri ministrstvu za delo, nato je bil pa delal v vodstvu sindikatov. V zadnjem času je bil tajnik OSS Ljubljana. Sodeloval je tudi v organski ljudski blasti ter je bil občinski odbornik v Ljubljani in v OZO Ljubljana. — K izvolitvi za novega predsednika republiškega sindikata obrtnih delavcev mu iskreno čestitamo. (19)

AVGUST SPAT — PEDSETELETNIK

18. julija se je srečal tovariš Avgust Spat, načelnik za gospodarstvo in finance pri Oblo Litije, z Abrahamom. Tovariš Spat je služboval pred vojno v Litli pri cestnem odboru in je bil že tedaj znan kot napreden mož. Med vojno je bil v partizanih, zdaj pa deluje tudi za delovno in napredno sporta v Litli. Tovariš Gustel je zasavski rokaj ter je doma iz Sevnice ob Savi. — K življenjskemu prazniku mu kličemo: NA MNOGA LETE! (—2—)

GALEBI V LITLI

Včasih se pripode v Litlo redki gostje — galebi, ki se zadržujejo na obrežju Save. Pojav galeb v Litli je navadno v zvezi z neurjem na morju. Ta obisk galeb v Litli je v sredo, 13. julija. Ljudje, ki vstajajo rano zjutraj, so opazili lato 14 galeb, ki je posedala na peščini pri Kisletovi hiši v Podkraju, kakor imenujejo predel Litije od mostu proti Podšenturju. — Galebi so zmeraj napovedovalci deževnih dni.

ENCLJANI V POLJSKIH DOLOMITIH

Poljski Dolomiti in Kumljanske imajo svojo posebno cvetno. Redka flora našega Zasavja privablja k nam prijatelje botanike in prirode. V okolici Litije cvetijo pravzaprav dolomiti. Ti so zelo lepe modre barve in zvončaste oblike. Pod Ostrcem (841 m), med Poljskim in Konjšico, pa poznajo tudi encljani, ki je po

IZ ZAGORJA OB SAVI

Zagorski otroci na letovanju. — Doba letovanja in izletov je na višku. Tako tudi v Zagorju ob Savi. V soboto popoldne je odšla na letovanje v Koper že druga izmena 150 zagorskih otrok. V nedeljo se je pa vrnila z 21-dnevnega letovanja iz Kopa prva garnitura mladih letovalcev. Nekaj nad 60 zagorskih otrok je v nedeljo zgodaj jutraj odpotovalo na letovanje v Bohinj.

Seja sveta za kmetijstvo in gozdarstvo. — V četrtki je bila v Zagorju seja sveta za kmetijstvo in gozdarstvo oblo Zagorje. Na njej so med drugim razpravljali o izvrševanju družbene plana za leto 1960, nadalje o sestavi plana kooperacijske proizvodnje v merilu občine Zagorje in po posameznih kmetijskih združenjih ter o ustanovitvi lastnih proizvajalnih obratov pri KZ. Razen tega so obravnavali še zakon o obdelavi kmetijskih zemljišč.

Tudi Zagorjani v nedeljo v Begunjah. — Srečanje borcev, aktivistov, zapornikov, interniranc, izselencev in izgnancev so se v Begunjah to nedeljo udeležili tudi zaporniki in interniranci iz Zagorja ob Savi. Zagorjani so v Begunjah odpotovali s posebnim avtobusom.

Turistični informativni bilten. — V petek, 13. julija, je izšla že tretja številka Turističnega informativnega biltena zagorske občine, ki ga izdaja v 250 izvodih Turistično društvo Zagorje ob Savi. Ta številka piše obširno tudi o 8. avgustu — prazniku občine Zagorje ter prinaša navedbo in spored tega praznovanja.

V Zagorju so namestili smetnjake. — Pred dnevi so v Zagorju namestili prve smetnjake. Te so postavili za sedaj le v nove stanovanjske bloke, pozneje, ko bodo prešli še druge podobne smetnjakov (ki so iz pločevine), jih pa bodo namestili tudi po drugih hišah. S tem bo končno tudi v Zagorju rešeno vprašanje odlaganja in odvoza smeti in odpadkov. (ma)

IZ HRASNTRIKA

Za dan vstaje. — Tudi Hrastničani bodo letošnji praznik vstaje slovenskega ljudstva slovesno proslavili. V programu imajo streliško tekmovalstvo in še nekaj sportnih prireditel. Na večer pred praznikom bodo na bližnjih hribih zagorski kresovi, ob godbi na pihala iz Hrastnika pa bosta imeli promenade koncerte. V petek bodo prebivalci obiskali bližnje partizanske kraje.

Za izboljšanje turizma. — V Hrastniku so se v zadnjem času močno zavzeli za izboljšanje turizma v občini. Tako zdaj hitro urejajo planska domova na Marnem in Prapretnem, ki bosta imela vrsto tujskih sob. Razen tega bodo odprli dve turistični informativni pisarni, občinski ljudski odbor je pa imenoval na zadnji splošni svet za turizem.

Tlakovanje ceste. — Hrastničani zdaj z zadostno

voljstvom gledajo, kako tlakovalci meter za meter tlakajo njihovo cesto. Čeprav je nekoliko težav z dostavljanjem kock — primanjkuje predvsem vagonov za prevoz kock — pa upajo v Hrastniku, da bo cesta do samanskega doma Krmčine tovarne urejena vsaj do konca septembra. Morda pa že poprej.

Spremembe v statutu občine. — Na prihodnji seji Oblo Hrastnik bodo odborniki razpravljali o spremembah v statutu občine, in sicer v statutu bodo na novo vnesli člen o zborih volivcev-proizvajalcev, ki jih doslej še ni bilo v hrastniški občini.

Trije potrošniški sveti. — V Hrastniku so nedavno tega ustanovili tri potrošniške svete. Zbori potrošnikov bodo konec meseca avgusta in v prvi polovici septembra.

S SENOVEGA

MLADI ŠOLSKI ZADRUŽNIKI

Pisali smo že šolski zadrugi na senovški šoli, v kateri so sami pionirji začelniki. Ti so prevzeli nase nalogo, da bodo med polletnimi potičniki skrbno obdelovali polja svoje zadruge. Skrbno namreč ščitijo nasade koruze, lana in dreveja. — Pionirji so opravili še mnogo prostovoljnih ur; prekopali so zemljo ter okopali koruzo in opeli lan. Med šolskimi urami so trošili

po nasadih umetna gnojila, da s tem pospešijo rast hibridne koruze. Zadružniki smo zelo veseli, ker naše prizadevanje ni bilo zaman. Videti je, da bo naša prva letina dobro uspešna.

Za šolsko zadruge se zanimajo predvsem kmetje, ki obdelujejo naše nasade, zlasti pa hišni koruzni, ki izelijo lepo rastlino. Tudi naša ustanoviteljica se veseli letne in upa, da bo drugo leto še boljše, kar upamo tudi zadružniki. H. M.

Letos rekonstruirana in modernizirana cesta

ZAGORJE—TRBOVLJE NA ODSEKU TVD PARTIZANA ZAGORJE-SLAČNIK

Se v letošnjem letu bodo — kakor je bilo predvideno že z družbenim načrtom zagorske občine — rekonstruirali in modernizirali cesti III. reda Zagorje—Trbovlje na odseku od

doma TVD Partizan v Zagorju do gostilne »Pri Francetu« na začetku Slačnika.

Nova trasa — dolžine 1.204 metre — poteka v pretežni večini po stari cesti, le na dveh

mestih bo zaradi boljše izpeljave preložena. Zaradi rekonstrukcije in modernizacije bo treba porušiti dve stanovanjski stavbi in prestaviti eno kozolet. Stanovanjski stavbi pri Vidmarju na Cesti 9. avgusta (Motezova hiša) in pri Bašu na Selu bo treba porušiti zaradi večje preglednosti in večje širine cestišča. Na Selu je na primer med stanovanjskima hišama Baš in Lavrač širina ceste samo 80 metrov.

Doslej je bil ta odsek ceste a vozniške motornih vozil nevaren, za pešce pa neprimeren. V poletnih mesecih so se pa za koristniki te ceste dvigali obaki prahu. Po statističnih podatkih znaša sedanja obremenitev na tej cesti 1.304,5 tone na 24 ur, kaže pa, da bo promet porastel.

Rekonstruirana cesta bo široka 6 metrov, na vsaki strani cestišča bodo pa meter in pol široki pločniki, dvignjeni nad vozlišče, enako kot v ostalem Zagorju. Cestišče bo razen dlana od doma TVD Partizana do Kolenca, ki ga bodo tlačili s kockami, asfaltirano tlačunajo, da bodo tlakovali s kockami 3.000 kvadratnih metrov cestišča, asfaltirali ga pa bodo približno 4.800 kvadratnih metrov. Na najbolj prometnih odsekih s ceste bodo pa izvedli

priključke, ki bodo enako izdele kot cestišče. Tako računajo, da bodo stala dela v zvezi z rekonstrukcijo in modernizacijo tega odseka ceste (brez odkupa stanovanjskih stavb) nad milijonov dinarjev.

Pričetek dela iniciativnega odbora

Pretekli teden se je sešel na prvi seji iniciativni odbor novopredvidene krajeve organizacije SZDL Trbovlje-Center. 31-članski iniciativni odbor je izvolil 9-članski sekretariat s tov. Oskarjem Levcem kot predsednikom, tov. Antonom Vengustom kot podpredsednikom, tov. Jožetom Krajsičem kot tajnikom in tov. Silvo Plevančev kot blaginikom.

Na prvi seji so nadalje razpravljali o območjih in kompetencah podružnic na področju krajeve organizacije SZDL Trbovlje-Center. Po predlogu bo imela organizacija 7 podružnic. Območja po družni bodo istovetna z do sedanjimi območji osnovnih organizacij Socialistične zveze, razen novoformirane podružnice Ribnik, h kateri se priključijo tudi Dobrna.

Z IZLAK Človek iz naše doline

Ce bi človek sešel vse njegove prevozne kilometre, bi dobil lepo število. Morda bi bila njegova pot dolga, kot je polovica obsega naše zemlje. Ali pa še več.

Vsak dan vstane, ko drugi še prijetno druckajo, napreže konja, prešteje kangle na vozu in pože. Da bi ljudje vedeli, kdaj se pelje mimo, si poživljajo domače vize. Ko ga silijo, vedo gospodinjice, da je čas, da vzamemo, vržemo kravam nekaj sena, sedejo pod vime, precedijo in izmerijo mleko ter ga pripravijo, da ga vzamemo, ko se bo vračal.

Njegova pot ni lahka. V hud klanec mora navzgor. Na vrhu v Zideh obrne in se spušča navzdol. Z ljudmi, ki prinašajo mleko na cesto, izmenja jutranji pozdrav, izve najnoveše novice Sengotardar, zapise, koliko litrov je kdo oddal, in pože konja. Po nekaj sto metrih spet ustavi, pozdravi, pove novice in nadaljuje še sto in stolet; prevozne poti. Pozna vsako drevo ob cesti, vsak grm in vsako jamo na cesti. Po nekaj metrih spet ustavi, čaka zamudnico iz Poljske ali Zavrha, a ko leta prisploha, se ne razburja, ampak jo šaljivo ogovori.

Se nekaj sto metrov in in jazme so za njim. V dolini ga že čakajo napolnjene kangle pri Jurčetu in druge še nekaj nize ob cesti. Na loži jih, nadaljuje pot, poživlja, včasih prepeva, in nihče mu ne bi prisodil, da je že lep čas, odkar se je srečal s spoštljivim Abrahamom.

To je njegova pot ob vsakem vremenu in vsak dan. Ko se vrne domov, se pravi delavnik zanj šele začne.

Ce bi prešteli prevozne kilometre, bi prišli do številke 30.000 kilometrov. Se 10.000 kilometrov in naredil bo pot okoli sveta (pri tem pa niso vštete njegove neslužbene vožnje). Ce bi štetili vse litre mleka, ki ga je prevozil na svoji vsakodnevni vožnji, bi napolnili precej 40 vagonov po 10.000 litrov.

Ali naj še zapišem, kdo je ta mož? Pozna ga cela za, gorska dolina, pravijo mu pa Rozinov Tone. Kadar boste pa šli mimo njegove nepo urejene gostilne, ga obiščite in razčunajte, če so številke zanesljive (ob kozarcu vina, seveda).

Hrastniški steklarji na filmu

Sto let že proizvajajo v hrastniški dolini steklene izdelke vseh vrst, letos pa so osvojili spet nove steklene izdelke in dobili zanje na mednarodnem sejmu obrtnosti v Beogradu zasluženo priznanje.

Pred tednom dni je ekipa režiserja Jožeta Pozgačnika iz Ljubljane končala v hrastniški steklarni snemanje dokumentarnega filma o steklarni. Film pa ne prikazuje samo dela v steklarni sami, temveč je povezan tudi z ostalim dogajanjem in življenjem hrastniških steklarjev. Samo štiri dni je ta ekipa potrebovala za snemanje dokumentarnega filma, ki je delno tudi igran, kakor pravimo, in v njem nastopata Janez Čuk in študentka Alenka Čuč. Direktor filma je Milan Guček v proizvodnji podjetja »Vilba« iz Ljubljane.

Tako bodo hrastniški steklarji zbraven vseh ostalih prireditelj ob njihovi stoletnici, ki jo bodo praznovali v letošnjem septembru, lahko pokazali tudi v filmu, kako nastajajo njihov priznani izdelki, katerih je vedno več, zlasti še odkar re rekonstruirani tovarni produkcija to steklene izdelke tudi avtomatično in polavtomatično. Z rekonstrukcijo hrastniške steklarne se šli torej tudi proizvodnja, tako da bo tovarna lahka dajala nove in nove steklene izdelke za široko potrošnjo.

e naredila tako, kot je velel
j velja, Becky, da se ne
ur poročila razen z menoj.
Tom.«

Da se ne pozabi...

DREVESA SO NAŠA

Okupator je široko naše domovine izkoristil in uničeval naša naravna bogastva. Podiral je tudi drevesa temnozelenih gozdov, da je zavaroval svojim tolpom prostost gibanja po naših prometnih poteh. Ti krvolesi in pijavke našega zatiranega naroda so se zavedali, da jih vsepovsod čaka naša puška — masčevalka in da vselej udarno spregovorijo, kje koli se pojavijo. V dokaj hriboviti okolici Hrastnika so morali delavci podirati drevesa. Odločil sem se, vsako nadaljevanje podiranja preprečiti. Za tri tovarše sem na vrhu hriba določil zasedo, medtem sva se s tov. Janezom (Savinjanom) podala 100 metrov niže, da preprečiva eventualni umik švabskih stražarjev. Proti vrhu se trije švabi previdno pomikajo, medtem ko je večja skupina zelenec ostala na nižje ležeči kmetiji. Cim so se približali vrhu, so zagledali naše fante in se v vsej naglici spustili v beg. S tov. Janezom sva pričela takoj streljati za begajočim in dva zvrnila, tretjega pa ranila. Zapolnila sva mitraljez, dve puški in pištole.

SVABI SE VDAJO

Orožnava Zinka posreduje. Švabski oficirji so pripravljali položiti orožje še pred kapitulacijo. Pripravljeni so na parlamentarni razgovor s partizani. Sestanek se bo vršil v Bobnu. Civilno opravljen, s pištolo v žepu, se približujem trem nemškimi oficirjem, ki so se zabavali s ribjim lovom. Oberleutnant (Karl Ecker) je bil izredno vznemirljen, kajti s svojo cigareto ni vedel, kaj bi počel.

Razgovori o definitivni predaji niso bili zaključeni. Moral sem se na sestanek hauptmanna (Hans Geizler) in majorja (Karl Weizel). 14 dni pred kapitulacijo je hauptman odvedel 110 Avstrijev v dolsko šolo. Postavili smo zasedo. S tov. Kožuhom sva se podala na pogajanja pred šolo. Stražar je bil ves vznemirljen in se ni mogel dovolj načuditi Kožuhovi zahtevi, naj pokliče komandanta. Prikazal se je najprej sam feldwebel, nato še 4 funkcionarji. Po zelo kratkem razgovoru se je predalo 110 švabskih vojakov. Naši ljudje so neverjetno začudeno opazovali ves sprevod.

Dva partizana sta odvedla nemške vojsake in jih razorožila ter predala v bataljon.

NAD INSTRUMENTE

Naši narodnoosvobodilni vojski so se pridružili leta 1944 godbeniki iz revirja Hrastnik. Najaktivnejše je bilo vprašanje instrumentov. Pripravi smo se morali za akcijo. V kratkem času je bil skovan tozadevni načrt. Ko je mrak legel na zemljo, smo v zadostnem odstojanju odšli proti Hrastniku. 15 tovaršev je v strogi tišini prispelo do glasbene hiše. V neposredni bližini se je nahajalo lesno skladišče, kjer se je na stražarskem mestu sprehajal hrastniški verkušec. Na dispaniranem mestu sem postavil dva dobro oborožena tovariša z nalogo, da onespobita verkušca, če bi se približal glasbeni hiši. Uspešno nam je odnesli vse instrumente in verkušec je ostal na svojem stražarskem mestu, ker se ni približal naši straži.

Po gozdovih in planjavah ni odmevala samo pesem naših grl, temveč tudi vesela in poskočna koračnica...

ZRTVE NA "ANI"

V noči od 2. do 3. junija 1944 so mobilizirali partizani rudarje z "Ane". Nenadoma se je pojavil Maks Bauer s svojo "Alarm kompanijo". Prišlo je do spopada. Padli so štirje rudarji — Guček, Vrtačnik, Kaluža,

dva Verkušca — Mauser in Berlak. Pevec pa je bil težko ranjen.

Svoji padli rudarjevo so sklenili, da jih pokopljejo v skupni grob, oblasti pa so določile za Verkušca poseben grob. Grobar Kaluder je izbral po svoji uvidenosti prostore in skopal oba groba v eni vrsti, kar se je štelo meni, ki sem službovala na občini v matičnem uradu in sem morala imeti vse grobove v evidenci, v veliko zlo. Župan je zopet strel name jezo, češ, da sem jaz ukazala naj pokopljejo žrtve v eno vrsto, ker po njegovem mnenju ne spadajo skupaj. Raztogotil se je tako, da je moral grob jamo, ki je bila namenjena rudarjem, takoj zasuti ter je izbral za padle partizane prostor v kotu pokopališča, ki je pa dosti lepši od prejšnjega.

Pogreb se je vršil tako, da so najprej spremlili Verkušce in celo uro pozneje so šele smeli odnesti partizane na pokopališče. Županova želja je bila ta, da bi ljudje v čim večjem številu spremlili Verkušce — tako, da bi v drugem sprevodu bilo le prav malo pogrebcev. A izpadlo je drugače. Ljudje, ki so se udeležili prvega pogreba so počakali deloma pri pokopališču, deloma šli nasproti do Kržana in se pridružili drugemu sprevodu, da je bil ta nazadnje še mnogo slavnjejši.

PARTIZANI MASCUJEJO TOV. OROŽJA

Tov. Orožen Franc, krojač v Čeah se je bližal domu. Kmalu bo lahko pozdravil svoje ljudi. Trpki teži dnevi so za njim. Toda vse je pozabljeno, kmalu bo zagledal domači krov... Ne. Ni prestopil praga svojega doma. Nemška patrula ga je dobila. Strelil so mu preparali prsa. Prav blizu doma... Bilo je decembra 1944.

Cez nekaj dni je prišel na teren I. bat. III. brigade KNOJ. Nahajali so se pod Mrzlico. Prišli so iz ofenzive, katero je vršil okupator v Savinjski dolini. Mnogo tovaršev so pustili tam...

Lačni, ratrgani, slabo oboroženi so bili. Izmučeni od dolgega pokreta in do kosti prezeblji so počivali v hišah. Trd je bil izraz obraza. Mesece jim je bil dež izpiral kožo, veter sušil, mraz glodal kosti. Toda čas je zahteval čelga človeka. Zopet se je bližala švabska kolona, ki je vsak večer kontrolirala ta teren.

Hajd v zasedo! Tu so. Partizan jih je pozval k predaji. Odgovorili so s strelom. Tedaj je zagrmelo od vseh strani. Mitraljezi in puške so trosile smrt. Na juriš! Borci so udarili po njih. 18. Nemcev je obležalo, 4 so se predali.

V partizanskih vrstah pa je zmanjkalo enega najboljših borcev: Gorenc Julija. Nič več ne bodo čuli njegovega vselega smeha in nič več se ne bo razlegala skozi širne slovenske gozdove njegova pesem.

Zena je ostala brez moža, dva malčka brez očeta. Tovariši so ga položili k počitku z vsemi častmi kljub temu, da so bile blizu nemške postojanke.

Mrtvim Nemcem so odvzeli orožje ter obleke. Četa je dobro opravljena zapustila teren. Sla je novim borbam za lepše življenje nasproti.

"BANDITI NE SPADAJO NA POKOPALIŠČE!"

Bilo je leta 1943, ko sta prišla dva mlada neznanca prosit kruha k Vozlovim na Logarjevem posestvu, ki se imenuje "Galetovo". Ker pa je bil slučajno v omenjeni hiši navzoč nemški policist in je smatral mladence za partizana, akoravno nista posedovala nobenega orožja, nista tebi nič, meni nič, ustrelil!

Mrtveca so pripeljali z vozom na Dol v mrtvašnico. Na moje vprašanje, če bo občina poskrbela krsti za

omenjena, je odgovoril župan, naj ju "vrže" grobar brez krste v jamo. Sporočila sem to grobarju. Ta je mladenci pokopal v skupni grob — seveda na pokopališču, kajti do tistega dne še ni grobar Kaluder nikogar pokopal izven pokopališča.

Naslednjega dne je prihrumel župan s dvema policistoma: Antonom Gecem in Avgustom Volkarjem, na matični urad, kjer je kričal nad menoj ter me zmerjal, zakaj sem dovolila, da je grobar pokopal "bandita" na pokopališču. Po dolgem prerekanju in z besedami Antona Geca: "So ein Gesindel gehört nicht auf den Friedhof", so zapustili vsi trije pisarno. Se istega dne je moral Kaluder in njegov pomočnik Jevnišek mrtva izkopati ter ju pokopati izven pokopališča. Zdaj počivata pod "Tonetovo" jablano.

V mrtvaški knjigi namenoma nista vpisana in sicer iz sledečega razloga: njuni imeni ni nista bili znani, "Zwei unbekanten Banditen", kakor bi morala, pa nisem hotela napisati, ker sta neznanca le bila partizana.

KAKO SMO ZAŽGALI KRES...

Bilo je leta 1945. Na predvečer obletnice ustanovitve OF. Vsako leto so na ta večer goreli po oddaljenih hribovih kresovi, ki so živo zbadali v oči zelenice, ki so se kretali po dolinah in gozdiščih, kjer so se visoko pod nebo dvigali plameni kresov, katere so zažgali naši partizanski vojski, obenem pa goreli na čast ustanoviteljem OF.

V letu 1942-43 je bilo videti te kresove samo po višjih hribovih, ki so bili precej oddaljeni dolinam. V letu 1944, posebno 1945 pa si videl na predvečer 27. aprila kres skoro na vsakem, kolikoli oddaljenem griču. To je bil znak, da je bila moč naše NOV že v vsakem pogledu nepremagljiva.

V letu 1945, na predvečer 27. aprila sva z bratom sklenila, da zažgava kres na griču tik nad Trbovljami, ko se je zvečerilo, sva prosila tudi sosedo, če gre pomagat pripraviti kres. Ona je bila takoj pripravljena in odšla smo. Grič, kjer smo pripravili kres, je oddaljen dobre četrte ure od doma. Ko je kres zagorel, smo jo vsi trije popihali proti domu. Komaj, smo bili oddaljeni 30 m od kresa, se je že oglasila strojnica od "Agneza". Tik nad glavami so nam švigale kroglice, mi pa, vsi že onemogli od strahu, smo komaj prebrodili grmovje in prišli na cesto, ko nenadoma začne pokati pod cesto v grmovju. Bili smo trdno prepričani, da je švabska policija pred nami. Sosedova Pepca, ki je bila poleg naju, je že pešala; obuta je bila v delovne čevlje, s katerimi je strahovito ropotala po kamnitih cestih. Vsi spehani, smo pritekli domov. Komaj, da sva z bratom legla, že zaslišiva kratek pred hišo. Ves razburjen je ata dejal: "So že tukaj". Res, groza nas je bilo vseh, ker smo mislili, da pridejo švabi. Ze trka nekdo na vrata. Vstanem in grem odpirat. In koga zagledam? Partizani! Sama sebi nisem mogla verjeti, oni so videli mojo razburjenost. Vsi vprek so se mi smejali. Hotela sem jim pripovedovati, kaj se je zgodilo. "Vse vemo", odgovori Oto. "Videli in slišali smo vas, kako ste bežali in mi smo tam pod cesto čepeli in streljali proti Agnezu, od koder se je oglasila strojnica, ko je zagorel vaš kres. Slišali smo tudi vaše sopihanje, ali zaključiti vas je bilo prenevarno, kajti kroglice so precej nizko švigale nad nami!" Groza me je minila, a kres je še precej časa gorel in vznemirjal švabsko stražo v Agnezu. Partizani so odšli in bilo je vse mirno do 9. maja, ko smo lahko tudi v dolini prosto in svobodno zažgali kresove, ki so naznanjali svobodo in strahu je bilo konec.

Zanimivo na kratkem valu

Nevaren pes — Pes nekake trgovca z drvmi v Veliki Britaniji bo zapisan v pasjem rodu kot redek primer: štirinajstletna daga kadl cigarete. Lastnik tega psa je pa imel zato komplicirane tudi s policijo, ki je prepovedala psu kajenje na javnem mestu. Pes je namreč s prigrizom cigarete povzročil več prometnih nesreč. Lastnik je nato odgovoril, da šoferjem ni zameriti, če kdaj pa kdaj pogledajo za psom, namesto da bi gledali naprej. V lastno obrambo je pa povedal, da pokadi njegova daga dnevno samo štiri cigarete.

Kiti in morski kablji — Kiti, največji morski prebivalci, ki niso ribe, temveč sesalci, kaj pogosto povzročajo nevarnosti kablovodom, položenim na morskem dnu. Pretrgan vod ni nobena redkost v neznanskih globinah. Dolgo si svet ni bil na jasnem o vzrokih in povzročiteljih tolikšne škode, dokler niso potapljači, ki so se spustili v globino, da popravijo okvaro, ponovno našli na mrtvi kite, ki so zapleteni v pretrgani kablji ležali na morskem dnu. Pri stikanju za hrano so se morali zaplesti vanj. Da bi se rešili, so se vedno bolj zapletli. Kite so s svojo silno močjo sicer

pretrgali, niso pa se mogli osvoboditi iz njegovega objema. In ker dihajo s pljuči, so se zadušili.

O rekah in slapovih — Rika je najkrajšim imenom na svetu je reka E. Teče v gorah Mo nadhletih na Skotskem.

Največje rečno ustje na svetu je ustje Amazonke, ki se izliva v Atlantski ocean. Amazonka izliva vsako sekundo v morje 100 tisoč kubčnih metrov vode.

Najgloblje jezero na svetu je Bajkalsko jezero v srednji Sibiriji; na najglobljem mestu je globoko 1800 metrov.

Najvišji slap na svetu je Angielski slap na reki Caroni v Venezueli. Voda pada tam 1070 metrov globoko, pri čemer pada eden od njegovih curkov več kot 800 metrov globoko, ne da bi se pri tem kjerkoži zadel ob skalnato steno.

Ob času plime se dvigne vodna gladina tudi daleč nazgor kot rekah, ki se izliva v morje. Najvišje se dvigne val takšne rečne plime v Tselentaklanu na vzhodnem Kitajskem. Spomlad se tam ob času plime dvigne rečna plima za več kot osem metrov in bučanje tega mogočnega vala je slišati celo 20 km daleč v notranjosti dežele! Val plime na Gangesu sicer ni tako visok, seže pa dobrh 100 km navzgor po reki.

Svejk tudi v operi — "Dobri vojak Svejk", ki ga je spisal češki pisatelj Jaroslav Hašek, je zaživel tudi kot opera v Ameriki. Libreto je spisal Lewis Allan, glasbo pa pred leti umrl 35-letni komponist Robert Kurka. Prva evropska predstava imenovane opere je bila v Državnem gledališču v Dresdenu.

Po krivem obsojen

KAKOR VEDNO...

V slaščičarni so vprašali neko tovarišico, za katero so pripravljali torto za njen rojstni dan:

— Koliko sveč pa damo letos na torto?

— Seveda dvaindvajset, kakor vedno — je odgovorila tovarišica.

KADAR JE TETA NA OBISKU

Teta na obisku se je ravno kar začela pripravljati, da se poslovi. In tedaj je mati vprašala svojo malo hčerko:

— No, dragica, kako se pa reče, kadar teta odhaja?

Hčerka kratak čas pomislila, potem pa vsa vesela ponudi tetki roko in ji reče:

— Hvala bogu!

MOŠKI MED SEBOJ

— Tudi jaz sem imel nekoč svoj ideal!

— In kaj je postalo s tvojim idealom?

— Oženil sem se z njim!

NEVERJETEN UŽITEK

— Reči vam moram, da je bilo vaše predavanje sinoči zame neverjeten užitek!

— O, hvala, hvala, zelo ljubezno. Toda kolikor vem, ste bili vi sinoči pri vašem dekletu?

— Vsekakor — toda njeni starši so bili na našem predavanju!

SPREMEMBE V ZAKONU

— No, povej mi, ali si v svojem zakonu opazila kakšno spremembo na svojem možu?

— Seveda sem jo? Ko sva se vzela, mi je vedno pripovedoval, kako mu je pri srcu. Danes mi pa vedno pripoveduje, kako je z njegovimi jetri...

LOVSKA

— No, ali si na včerajšnjem lovu na zajce kaj ustrelil?

— Ali leži tvoj plen v kuhinji?

— Ne, v bolnišnici!

KAPETAN LES JE EDEN IZMED DEVETIH FILMOV, KI JIH BODO LETOS PRIKAZOVALI NA FESTIVALU V PULJU. PRIZOR IZ TEGA FILMA, V KATEREM IGRA VIDNO VLOGO TUDI PETER PRILICO. Z NJIM NA SLIKI NOSILEC GLAVNE VLOGE ALEKSANDER GAVRILIC. FILM BO NA SPREDU V KRAVKEM V KINU DELAVSKI DOM TRBOVLJE

ROMAN V NADALJEVANJH

Skrivnost dveh bratov

34

»Potem torej sploh ne veste, kaj se je zgodilo v Fossawayu?« je vprašala Leslie in pričela osupli Mary pripovedovati sinočnje dogodke. Mary Wenner je strme poslušala to povest, ob kateri so se njena usta vedno bolj in bolj zaozkožala na črko O.

»Ubogi Harry!« je vzdihnila. »Sicer ni bilo lahko z njim delati, toda bil je odlični človek. Saj mi ne boste zamerili, če povem svoje mnenje o njem?«

»Ne. Najbrž tudi ne veste, da sva najino zaroko razdrila.«

»Kako ste rekli?« je začudeno vzkliknila Mary Wenner. »Staviti bi šla, da je to zakrivil Dick Alford!«

»Mr. Alford nima s tem nobenega opravka,« ji je odgovorila Leslie, na kar je Mary začela svoje besede popravljati. V izmikanju je bila čudovita umetnica.

»Če vzamemo čisto stvarno,« je rekla Mary, »Mr. Alford ni slabega značaja. Marsikaj na njem mi je celo všeč in reči moram, da je čudovito lep fant. Le name je gledal vedno zviška — tega pa nisem mogla prenašati. Oh, kako huda preizkušnja mora biti sedaj to zanj...!« In ko je potem za nekaj trenutkov umolknila in napravila sočuten obraz, je nadaljevala: »Potem sem torej prišla semkaj ob zelo neugodnem času, kaj ne? Ali bi vam bilo ljubše, da se povrnem v London?«

»Oprostite me za trenutke!« ji je zaklicala Leslie in odhitela na hodnik, da dobi telefonsko zvezo z Dickom Alfordom.

»Seveda jo pripeljejo s sabo!« je odločil Dick po telefonu. »To je celo prav dobra ideja. Najbolje bi pa bilo, Leslie, da obe prenočita pri nas. Arthur pride lahko za nami.«

Mary Wenner ni ugovarjala temu predlogu — nasprotno, bila je celo zelo zadovoljna z njim.

»Sedaj bomo pa šli iskat tudi zaklad!« je veselo pripomnila. »Poznam namreč vse kote tukaj. Povem vam, Leslie, zaklad je vsega tega krivi! Harry je vedno iskal tisti prsmuknjenci »živiljski elektrik« in kdo ve, če ni pri vsem tem ašel v slabo družino!«

»Toda Harry se vendar ni skoro nikoli premaknil iz hiše,« ga je branila Leslie.

»Tako...? Jaz pa vem nekaj drugega: Harry jo je zelo pogosto mahnil v London, kadar Mr. Alforda ni bilo doma,« je rekla Mary, kar je Leslie iznenadilo.

»Ko se je Mr. Alford nekoč dalj časa mudil na posestvu v Yorkshiru, se je Harry celo trikrat tedensko odpeljal v London,« je še pripomnila Mary. »Toda, kaj zato? Mladi moški se hočejo izdijavati!«

45.

Nobena stvar ne bi mogla pokazati bolje, kako prilagodljiva je znala biti Mary Wenner, kot njeno srečanje z Dickom Alfordom. To dekle je tako imenitno igralo zaljubljenko in sramežljivko, da bi nepoučen človek mislil, da gre med obema za star ljubzenski par, ki ga je neumljivo na usoda ločila in se je zdaj po dolgih letih spet sešel. Akoravno je bil Dick silno utrujen in obupan, se je moral nad izvrstno komedijo, ki jo je igrala Mary Wenner, po štirindvajsetih urah žalosti in tegobe spet nasmešiti...

Dal je za obe dekleti pripravil sobe v vzhodnem krilu gradu, v bližini svoje in Harryjeve spalnice. Naslednja soba je stala pripravljena za Arthura.

»Tudi Puttler stanuje v tem krilu,« je pripomnil Dick. »Se pravi, za spanje bo imela ta dobra duša malo časa.«

V naslednjem sta obe mladi dami planili na delo. Z vso vneto sta spravljali v red obračune zadnjih štirih dni. Mary Wenner, ki je bila sploh izvrstna delavka in je tudi poznala prilike na grajskem posestvu, se je izkazala kot zelo koristna pomoč. Tudi pri lunchu sta nato obe dekleti ostali sami, kajti Dick se jima je orostil, da ima druge nujne opravke.

»Človek dobi kar kurjo kožo v teh starih zdvih!« je rekla Mary. »Rečem vam — grozno! Ubogega Thomasa so umorili, Harry je pa izginil, kdo ve kam...?« Naenkrat je dekle planilo s svojega stola. Mary je postala bleda v lice. »Kam?« »Za vem, kje je Harry!« Za vem, že vem! Tako moram govoriti z Mr. Alfordom!« je zavpila vsa razburjena.

Leslie Gine je šla ubogljivo k telefonu in poklicala farmo. »Ste vi, Dick? Tako sem srečna, da sem vas takoj dobila!«

»Tako sem uganil, kdo kliče, ko je zazvonil telefon. Se je zgodila kaka nova nesreča?«

»To ne, toda Mary Wenner hoče nujno govoriti z vami! Pravi, da ve, kje je Harry.«

»Kaj pravite...? Tako je vrnem v Fossaway!« Obe dekleti sta šli Dicku Alfordu naproti.

»Ne vem, ali me je res zapustil moj zdrav razum, da se na to nisem spomnila že prej,« je tožila miss Wenner. »Po tisti grozni noči, ki sva jo preživela z Mr. Gilderjem, se čudim nad svojo neumnostjo, da se na to nisem spomnila takoj.«

Alford je z naraščajočo nestrpnostjo poslušal ta Maryjev uvod. »Kje je torej po vašem mnenju moj brat?«

»Kje!« — je zmagovalno odgovorila Mary. »Kje! Pod opatijo! Pojdite z mano, takoj vam bom pokazala, kje je!«

Vsi trije so nato odkorakali preko travnika in Mary je med potjo pripovedovala svoj strahoten doživljaj v zvezi z grajskim zakladom.

Leslie Gine je brez sapa poslušala neverjetno Maryjino pripovedovanje. Kar ni in ni mogla verjeti svojim ušesom. In vendar: dasi je imela nekdanja Harryjeva sekretarka zelo bujno domišljijo, njena povest vendar ne more biti v celoti izmišljena.

Dick je nezaupljivo preizkušal velik vogalni kamen v stolpu opatije. Napeto je opazoval, kako je Mary porinila svoje škarje na koto zarez. In glej! — težki kamen se je neslišno zavrtel v svojih nevidnih tečajih ter napravil prostor za trideset do štirideset centimetrov.

»Ostanite raje zunaj,« je rekel Dick Alford. »dokler si situacije sam ne ogledam po bližje.«

»Potrebovali boste svetilko, Mr. Alford,« ga je opozorila miss Wenner.

In res je Dick privlekel iz svojega suknjiča žepno svetilko — Leslie je pa srce začelo nemirno utripati, ko je fant izginil za okzim vhodom. Kmalu nato je zadonel njegov glas: »Pridite za menoj!«

»Jaz ne grem!« se je branila Mary prestrašeno. »Dovolj imam vsega od zadnjice!«

Tako je šla Leslie za Dickom in stopala pri luči žepne svetilke po vlažnih stopnicah, ki so bile obraščene z mahom, previdno navzdol.

Sedaj je stala s svojim spremljevalcem v obokanem prostoru. Najprej je Dick preiskusil prva, nato pa še druga vrata, toda nobena niso pustila. S svojo električno žepno svetilko je Alford svetil po stenah in po tleh, naenkrat je pa obstal pri neki razbiti plošči.

»Kaj je?« je plašno vprašala Leslie.

»Nič!« ji je zagotavljal fant, luč pa obrnil proti izhodu. »Nazaj, na dan! Tu so samo miši in spominji. Vedel sem, da se v opatiji podzemniški obkoli — nek naš prednik jih je nekoč omenil... Ven, ven!«

Leslie je že stala na stopnicah, toda njen spremljevalec je popolnoma pozabil, da bi ji po stopnicah posvetil, tako da se je morala po njih preplati do vrha. Ko je spet obrnila glavo nazaj, je videla, da je Dick stopal po stopnicah za njo, z lučjo je pa svetil po tleh pod seboj.

»Hitro stopite!« je šilil.

Kolikor ji je dopuščala tema in vlažno kleno, je hitela proti vrhu in venkaj na prosto. Dick ni prišel takoj za njo, toda ko ga je spet zagledala pri vogalnem kamnu, je opazila, da je bil fantov obraz smrtno blede...

»Ste doli kaj opazili, Dick?« je vprašala vsa prestrašena.

»Nič!«

Vogalni kamen se je spet zavrtel in zaprl.

Le Mary Wenner ni opazila groze, ki jo je Dick prinesel na obraz iz tistih mračnih prostorov dol pod zemljo, kajti ves čas je brezskrbno govorila — Leslie-line možgane je pa neprestano mučila edina misel: Kaj je Dick videl tam...? Ali pod tistimi obkomi...?